

ST. OLAV

s. 1, Olav Müller

Seier gjennom nederlag

s. 5, Gerhard Schwenzer

Prestevielse i St.Hallvard kirke

s. 7, Else-Britt Nilsen

Leserne har ordet

s. 11, Knut W. Ruyter

Ny bok om Dominikus

s 13, Kjell Arild Pollestad

Den flyvende redaktør

s. 16, Dag Sundby

Det vantroende sinn

ST. OLAV

St. Olav —
idag
og
i morgen

Ved hjelp av et spørreskjema har vi ved årets begynnelse samlet en del informasjon om lesernes oppfatning av og ønsker for «St. Olav».

Resultatene fra denne undersøkelsen er presentert i en artikkel lenger ut i bladet. I meget stor grad bekreftes den kurs som ble innledet i

83, såvel hva form som innhold angår. Og selvsagt gis det stoff til ettertanke for bladets redaksjon.

Vi kan f.eks. ikke ignorere at nesten 60% av leserne ønsker flere kommentarer om aktuelle spørsmål i kirken, og heller ikke kan vi se bort fra et utbredt ønske om mer stoff fra kirkens liv i Norge. En av fire lesere er ikke katolikk. Det betyr at «St. Olav» også er en del av den katolske kirkes ansikt utad.

Økonomien har vært et viktig anliggende i vår kursendring, og vi kan i dag konstatere en utvikling i riktig retning. Noe lønnsomt foretak vil det neppe noengang bli å utgi et tidsskrift i Norge, men vårt underskudd er i det minste blitt betydelig redusert. Dette skyldes først og fremst sjeldnere utgivelser, men også billigere produksjonsmåter.

I arbeidet med «St. Olav» har vi i stor grad vært nødt til å være realist - nødt til å handle ut fra de ressurser og muligheter som foreligger. I dette ligger det selvsagt en begrensning - en begrensning som kanskje føles enda sterkere av oss som arbeider med bladet, enn av leserne.

Takket være stor generøsitet fra både katolikker og ikke-katolikker har vi de siste par år hatt en rik tilgang på stoff. Her er vi i fremtiden fortsatt avhengig av all mulig hjelp. Og kanskje kunne de som i dag spesielt savner visse typer stoff, selv bidra med det. Resultatet blir best, når man sammen trekker lasset. ●

*St. Hans er forbi
- snart er det Olsok,
festen til ære for
Norges nasjonalhelgen
og evige konge
- rex perpetuus Norvegiae
- som middelalderen
kalte ham.*

*I snart tusen år
har Olavsskikkelsen
inspirert
- og vekket til debatt -
blant leg og lærd.
I denne artikkelen
- en forkortet utgave
av et foredrag
ved Olavsdagene
på Sund i fjor -
velger pater Olav Müller
innlevelsens og
inspirasjonenes vei,
ikke den strenge
historisk-kritiske analyse.*

*En farbar vei
som fører
rett fra Stiklestad
til vår hverdag.*

Olav Müller:

SEIER GJENNOM NEDERLAG

1

Da hellig Olav red gjennom Sverige vestover fjellet på vei til Norge utpå sommeren 1030, var han «glad og prat-som mot sine menn og gledet alle som kom ham nær», heter det hos Snorre. Og det til tross for at de siste årene hadde vært en vond tid for Olav. Etter å ha vært det sagaen kaller «lykke-mann» de første årene av sin kongetid, var han blitt ulykkesmann: de lokale høvdingene stod ham imot og la ham for hat når han straffet storfolks lovbrudd like strengt som når fattig folk forbrøt seg mot landets lover. Også fra annet hold snudde den politiske vind seg mot ham: Kong Knut av Danmark-England mente han selv hadde retten til Norges krone og arbeidet listig - og med hell - for å få de norske stormenn på sin side. I 1027 måtte Olav flykte fra landet, han drog østover gjennom Sverige til Gardariket.

De tre årene i utlendighet var vel de tyngste i hans liv. Han grublet meget i denne tiden - Snorre går ikke i detalj, men vi kan lese mellom linjene. I Gardariket levde han på nåde hos kong Jarisleiv og dronning Ingegjerd, hun som hadde vært Olavs store kjærlighet i ungdomstiden. Men det var søsteren, Astrid, han

var blitt gift med, et giftermål som vel var en mager trøst. Daglig må Olav ha sett seg selv med Ingegjerds øyne: En mann som skjebnen stod imot, en konge uten kongedømme, en høvding jaget på flukt av sine fiender.

Han må også ha hatt andre lidelser som gikk langt dypere: Han må ha følt seg forlatt av Gud. Vel hadde han på sine vikingferder og i krigstjeneste hos fremmede fyrster sett at kristne konger kunne lide nederlag i kamp mot hedenske motstandere. Men den dypt kristne tanke at man kan seire i nederlag, har han ennå ikke forstått. Hedenske forestillinger var ennå for dypt rotfestet i ham, forestillinger om at når lykken gikk en konge imot, var det tegn på at gudene stod ham imot. Olav må ha tatt dette hedenske tankegodset med seg inn i kristendommen, for Snorres saga viser hvor opptatt kongen er av lykkebegrepet. Han kommer stadig tilbake til det, grubler over det uforklarlige at Gud ga ham fremgang de første ti årene han var konge, og senere vendte seg mot ham.

Hva skulle han nå bruke sitt liv til? Kjempe mot de hedenske bulgarene, dra på pilegrimsferd til Jorsal? Kan-

skje bli munk? En drøm får tåken til å lette fra hans forpinte sinn - om den er psykologisk betinget eller en åpenbaring fra det hinsidige, er ikke min oppgave å finne ut av. Han drømmer at Olav Trygvasson står foran ham. Han bebreider ham hans ørkesløse grubling og sier oppmuntrende: «Reis du heller tilbake til ditt eget rike, som du har fått ved arv og rådd for lenge med den hjelp Gud ga deg. Det er en konges ære å seire over sine uvenner, og det er en ærefull død å falle med sine menn i strid.» Kongen våkner av drømmen. Tvilens tåke viker for sinnets klarsyn - fra nå av er hans vilje urokkelig. Det går en rett linje fra den Olav som våkner av drømmen, til martyrkongen på Stiklestad.

Om kongen har trodd på seier på dette tidspunkt, forblir et åpent spørsmål. Skal vi stole på sagaen, legger han sin sak i Guds hender. Etter drømmen i Gardariket ser han det som Guds vilje at han skal vende tilbake til Norge, og at Gud vil styre det slik at han får seier over sine fiender. Som han nærmer seg norskegrensen, blir troen på Guds styrelse stadig sterkere, men tror han nå også fremdeles at Herren vil gi

Aksjon Amnesty 1984

Amnesty International er som kjent tildelt den årlige TV-innsamlingen, som vil gå av stabelen søndag 28. oktober, og som har fått navnet AKSJON AMNESTY 1984.

2

ham seier? Det er ting som tyder på at en forutelse om egen død melder seg. Han får mystiske visjoner, men likevel sier sagaen at han er blid og pratsom der han rir vestover fjellet. Munterhet er helgeners kjennetegn...

Vet Olav at han skal dø?

Han begår det mange vil kalle en strategisk dumhet: Han krever av hedninger i kongshæren at de skal la seg døpe. Fem hundre mann forlater ham av den grunn. På Stiklestad står de overfor en tallrik overmakt. Olavs beste venn, Tormod skald, ymter noe om at det er utsikter til at kongens liv blir kort: En drøm Olav har like før slaget - han drømmer at han går oppover en stige så høyt at himlen åpner seg, - tydes dithen at kongen skal dø.

Noen timer senere raser slaget. Overmakten er knusende. Olav får et hugg i venstre ben, lener seg opp mot en sten, kaster sverdet og ber Gud om hjelp. Da først får han banesår. Tore Hund gjennom-borer ham med et spyd i underlivet, Kalv Arnesson hugger ham i halsen.

Hvorfor ga Olav opp all videre motstand etter et hugg i foten? Vi leser jo ellers om vikingekrigere som får begge

«Arbeidet for menneskerettighetene er et ansvar ingen bør være uberørt av», uttaler kampanjelederen Kjell Gjøsstein Madsen. «Aldri tidligere har vi kjent til så mange overgrep. Og aldri tidligere har vi hatt så store muligheter til å hjelpe våre forfulgte medmennesker som i dag.

Den frivillige innsats fra organisasjoner og ti-tusener av enkeltmennesker gir resultater. Myndigheter som begår overgrep mot menneskerettighetene, frykter den internasjonale opinion. Dette viser både løslatelser av samvittighetsfanger og de mange forsøk på å skjule overgrepene. Derfor vet vi at vår innsats kan gi beskyttelse og trygghet til den som forfølges.»

KARTELLNYTT

benene hugget av, men som kryper på stumpene og kjemper videre til de får nådestøtet! Er Olavs tilsynelatende passive død høydepunktet i en modningsprosess? Forstår han nå først at lykken Gud gir sine venner også kan føre til død og jordisk nederlag? Har han i dødens grenseland ant at først når hvetekornet faller i jorden og dør, gir det rik frukt? For den som daglig fører samtaler med hellig Olav, er denne tanke ikke fremmed. Kristendommens vugge i Norge er grunnet på et mysterium ingen av oss kan lodde dybden i.

Siden skjer forunderlige ting - temaet er så velkjent at vi

skal fatte oss i korthet: Nærmest over natten skifter nordmenn sinn. Årelangt hat viker for kjærlig beundring. Tore Hund, kongens banemann, er den første som hevder at Olav er hellig. Han drar på botsferd til Jorsal. Innen året er gått er trønderne overbevist om at Olav er hellig. Mange tar til å be til hellig Olav, noen får helsebøt, andre hjelp i annen nød. Einar Tambarskjelve sender bud på Olavs hirdbisp, Grimkjel. Kongens lik tas opp av jorden, og bispen lyser Olav hellig.

La det være sagt med all tydelighet: Det er den vanlige mann og kvinne av folket som intuitivt famler seg frem til at

Ordensøstre fengslet

I London har man fått etterretning om at 24 katolske ordensøstre er blitt arrestert og fengslet etter en politirazzia i Chan-Tho i Vietnam.

Beskyldningene mot søstrene går ut på at de ikke hadde de nødvendige oppholdspapirer i klostret. Samtidig ble bibler og religiøse bøker og tidsskrifter beslaglagt.

KATOLSK ORIENTERING

Vår tids martyrer

Ved årsskiftet forelå dokumenterte informasjoner om 319 sovjetiske kristne som er fengslet for sin tros skyld. De fordeler seg slik på de forskjellige kirkesamfunn: 176 baptister, 39 ortodokse, 31 pinsevenner, 22 katolikker, 51 fra andre samfunn. Men det må

understrektes at disse tallene på ingen måte gir noen fullstendig oversikt. Det er nemlig umulig å innhente sikre opplysninger om alle kristne som fengsles i Sovjet.

ROPET FRA ØST

Olav er en helgen. Det er på deres utsagn han helligkåres. At Olavs hellighet senere utnyttet innenriks- og kirkepolitisk, er av mindre betydning for vårt tema. Før kristendommens vekst i norske sinn ble Olavs fall og hellighet av skjellsettende betydning. Etter kongens fall på Stiklestad slår den nye tro røtter i norsk jord. Hellig Olav seiret ved sitt nederlag.

En kristen kongstanke - myntet ut i vår hverdag

Det kan virke banalt å gjøre spranget fra Olavs tid like inn i vårt århundre. Ni hundre år forandrer mangt og meget i menneskets sinn og i samfunnets strukturer. Men det spørsmål som likevel melder seg, er om utviklingen - tross alt - kanskje bare berører de ytterste lag av vår psyke. Kanskje har Sigrid Undset rett når hun sier at menneskets hjerte alltid forblir det samme. Hvis det er sant, står heller ikke menneskenes grunnproblemer under forandringens lov. Og da skulle det være mulig å projisere Stiklestad inn i vår tid.

Kan vi fortsatt seire ved nederlag? For folk flest er vel den tanken like fremmed i dag som for datidens viking-

generasjon. Paulus' ord «når jeg er svak, da er jeg sterk» finner liten forståelse i en tid da effektivitet, suksess, seier på alle fronter er det eneste som teller. At hvetekornet først må falle i jorden og dø, før det kan bringe frukt, er kun en naturvitenskapelig sannhet - ordet har mistet sin symbolkraft i dagliglivet. Det er lykkesmennene ukebladene skriver om. Ikke slik å forstå at vi halsugger taperen. En velment humanisme viser omsorg - også for ulykkesmennesket. Vi har velutstyrte hospitaler hvor vi oppbevarer våre syke og gamle. Vi har glattsmurte begravellesbyråer som yter service til lik. Samfunnet gir trygder til gamle, arbeidsløse og uføre. Men skrittet fra humanisme til positiv verdsetting av nederlag er det få som tar.

Selv i visse kristne kretser lovprises ensidig den jordiske seier. Den skulle være tegn på at Gud er med en. I dag har vi kun medlidenhet til overs for taperen, og det er en følelse som lett går sammen med skjult forakt. Vi rykker problemet nærmere inn på livet ved å ty til et eksempel:

En aktiv mann i sekstiårene får hjerneblødning. Ulykken kommer som lyn fra klar him-

mel. Legene gjør en enorm innsats for å redde livet. Sykdommen stabiliseres. Han kommer til krefter, men venstre side er fortsatt lammet. Blikket skjerpes. Han får en forunderlig følelse av at legene ikke ser ham som person, men som et tilfelle. Kone og voksne barn besøker ham - fulle av kjærlig omsorg. Men han leser også medlidennet i deres blikk, og det er utålelig. Han er da et mannfolk! Ingen skal synes synd på ham!

Tiden går. Ingen bedring å spore, han får plass på et pleiehjem. En uklar følelse av skyld overfor samfunnet vokser i ham. Han er ikke lenger effektiv, produktiv, kreativ. Åtte hundre kroner døgnet koster han skattebetalerne!

Familien kommer sjeldnere enn før, stiller de vanlige spørsmål. Hvordan går det? Fikk du ergoterapi i går? Fysioterapi i dag? Etter et halvt år slutter de å spørre. Han sitter fortsatt i rullestol. En morgen sier avdelingssøsteren: «Du har liggedag i morgen - vi er for få på avdelingen til å ta oss av deg. Det er kommunen som ikke bevilger penger.» Den dagen er ensomheten total, et mareritt.

Tiden går. Hodet er klart. Rundt ham mimrer eldre

Fem og en halv million til restaurering

Den meget omtalte utstilling i USA av kunstgjenstander fra Vatikanet - som har vart i fjorten måneder - har innbragt over 5.500.000 kroner i følge en talsmann fra Vatikan-museet. Pengene skal brukes til restaurering og vedlikehold av kunstverkene.

CATHOLIC HERALD

4

mennesker som er senile. Han føler trang til å gi etter for fortvilelsen, flykte inn i sløvsinnet i dette dødens forværelse. Så oppdager han at han kan gjøre noe for de andre. Ikke mye, men likevel litt. Et eldre menneske er for skjelven på hånden til å føre maten til munnen. Han griper skjeen og hjelper den annen. Som lønn får han et takknemlig blick. Seieren gir mersmak. Han trøster en som gråter - gråten stanser. Han forteller en morsom historie til en som ennå er klar i hodet, - får som lønn en god latter. Langsomt gror et menneskeverdig liv frem av en umenneskelig tilværelse. Seier i nederlag!

Vi jakter på flere eksempler og finner en kvinne med et ruinert ekteskap bak seg. En skilsmisse er en hard belastning for tynnslitte nerver. Tross all kvinneemansipasjon er folks dom fortsatt temmelig ensidig, og hun opplever skilsmissen som et forsmedelig nederlag. Hun har satset alle krefter på å trygge familien. Det skulle gå bra, det måtte gå bra. Hun prøver i det lengste å dekke over mannens feil, håper på bedring. Det blir bare verre. Gangen fra familierådgivningskontoret til skilsmisse-

Domkirkeruinene på Hamar
Nedbrytningen av domkirkeruinene på Hamar er kommet så langt at det vil bli et svært vanskelig arbeid å redde ruinene, sier riksantikvar Håkon Christie til Hamar Arbeiderblad. Riksantikvaren studerer nå bevaringsteknikken som benyttes på truede

kulturminner i stein andre steder i Europa for å finne en teknikk som passer på Hamar. En plan for hvordan domkirkeruinene skal reddes, må være klar i løpet av året, sier Christie.

Pater Olav Müller — en trofast foredragsholder ved de årlige Olausdager på Sund. Innlevelse og inspirasjon er utgangspunktet for hans Olsoktanker om «Seier gjennom nederlag».

advokaten er tung. Tyngre får hun det etter skilsmissen. Barna protesterer mot familiens oppløsning med inett trass og dårlig innsats på skolen. Hun blir ikke lenger bedt ut i selskap - man skal vokte seg for skilte kvinner, de kan være farlige for andres ektemenn!

Velger hun hatet, er nederlaget totalt. Ikke bare familien, men også personkjernen går i oppløsning. Hat kan aldri tilfredsstilles. Hat gjør oss umenneskelige.

Kanskje velger hun en annen mulighet. Hun tenker

over tingene, søker sinnets ro, hviler ut i dypere lag av selvet der Gud bor. Hva hun kaller dette evige, usårbare hun når ned til, er ikke det viktigste. Det bare er der, og hun får del i det. Midt i all sårbarhet har hun funnet frem til en usårbarhet som ingen kan ta fra henne. Hun får bukt med hat og bitterhet, og det er godt å kjenne varmen vende tilbake. Hun blir endog i stand til å møte sin eks-mann med et smil når det er hans dag til å ha barna. Nederlaget blir hennes seier. ●

Biskop Gerhard Schwenzer

PRESTEVIELSE I ST.HALLVARD KIRKE

Gleden var stor i St. Hallvard kirke den 26. mai da Knut W. Ruyter ble viet til prest av biskop John W. Gran - spontan applaus fylte kirkerommet flere ganger under seremonien.

Så er da også pater Ruyter den første norske fransiskaner som er blitt presteviet i Norge siden reformasjonen! Biskop Gerhard Schwenzer holdt dagens preken, som her gjengis i sin helhet.

I dagens evangelium (Luk 4,16 ff) hørte vi beretningen om Jesus i synagogen i Nasaret. Jesus åpnet bokrullen og fant det stedet der det står skrevet: «Herrens Ånd er over meg, for han har salvet meg... Han har sendt meg.»

Jesus er den Salvete i ordets egentlige betydning. Kristus betyr jo den salvete, den som

er grepet av Den Hellige Ånd. Mot ham må vi rette blikket for å forstå det som skjer i dette øyeblikk.

Også om deg, Knut, gjelder dette: Herren har salvet meg. Vi tror og bekjenner alle i fellesskap at det skjer noe med deg her og nå, at Den Hellige Ånd kommer over deg, du blir grepet av ham, og han gjør deg til prest.

Det er noe ganske annet enn å overta en stilling som man etter en tid kan bli løst fra for å overta en annen funksjon. Du forblir prest til evig tid.

Ved prestevielsen får du på en helt spesiell måte del i Kristi prestedømme, slik at du kan handle i Kristi person; også om du hele ditt liv må lide under din egen utilstrekkelighet, og selv om du, som alle troende, alltid er henvist til

Guds barmhjertighet. Prestevielsen berører deg, besegler deg i ditt innerste vesen. I det øyeblikket får du gjennom Den Hellige Ånds kraft en uforgjengelig gave og fullmakt. Du er for all fremtid grepet av Kristus og trukket inn i hans prestedømme.

Men så må du også *la deg gripe* av Kristus. Han må bli en levende virkelighet for deg. Du må være og bli hos ham. Med det mener jeg ikke bare en tankens og sinnets forening med Kristus og Kirken, men en Kristi iboehet i deg og du i ham. «Jeg lever», sier Paulus, «ikke jeg selv, men Kristus lever i meg» (Gal 2,20). «Jeg er grepet av Kristus» (Fil 3,12). En prest som ikke er grepet av Kristus, har ikke noe å si menneskene, i det minste ikke noe til frelse.

Å la seg gripe av Kristus - det er ikke noe som bare skjer en gang, nå ved prestevielsen. Det må skje dag etter dag. Det du overtar i dag, det koster ditt hjerte, så høy er prisen. Gud gi at du aldri må gjøre det billigere.

Jesus har kalt deg, grepet deg, salvet deg og sender deg ut for å forkynne. Budskapet du forkynner er ikke grunnlagt på din egen faglige viten, den du

tilegnet deg under dine studier, men på Kristus. Du forkynner ikke deg selv eller en lære, men Guds ord. La dette Ordet alltid først bli talt til deg selv. Forkynn i Døperen Johannes' ånd, slik han uttrykker det med ordene: «Han må vokse og jeg avta (Joh 3,30).

Du er utsendt for å forkynne Herrens død og oppstandelse ved feiringen av den hellige Eukaristi. Her ligger din spesielle fullmakt.

Forkynnelsen av det glade budskap, feiringen av den hellige Eukaristi, forvaltningen av sakramentene og ledelsen av Guds folk, alt dette griper inn i hverandre og forenes i *en* prestelig tjeneste. Det er din oppgave å hjelpe, å forsone, å sammenføye til ett. Du må være *vår*, så du kan oppspore den som er fortvilet, som har gått seg vill eller som står i fare for å gå til grunne. Men du må også være følsom for å oppdage hvor Guds Ånd beveger seg, hvor noe nytt og godt bryter frem. Det er din oppgave å føre menneskene til Kristus og gjennom Kristus til Faderen og derved til enhet med hverandre i kjærlighet.

Din prestegjerning skal du øve i denne verdens orden, og den skal utføres her. Men bli

Knut Willem Ruyter — i 1966 en lyslugget ministrant ved innvielsen av St. Hallvard kirke på Enerhaugen.

ikke denne verden lik, for verden skal forvandles i Kristus. Om et øyeblikk vil du bli spurt: Vil du med Kristus gi deg selv som et rent offer til Faderen? Presten blir innlemmet i Kristi eget offer, han blir innlemmet uten forbehold og i fullstendig hengivelse av seg selv.

Dere, kjære foreldre, søsken, slekt og venner har fulgt Knut på veien med deres forbønn. Sammen med mine lykkønskninger vil jeg føye til en bønn om at dere også, og særlig i årene som kommer, vil være hos ham med deres hengivenhet og deres forbønn. Prestene trenger til alle tider å bli båret oppe og støttet av de troendes tillit og forbønn.

Og så en spesiell hilsen til dere unge som er kommet til denne prestevielsen i St. Hallvard kirke. Jeg ber for dere til Kristus, Herren, om at han må gi dere det rette sinnelag, åpenhet og beredvillighet. Da vil dere lytte til Guds røst og svare: «Om du kaller meg til prestegjeringen eller til å tjene deg i Ordenslivet, så vil jeg følge deg med glede.»

Og nå, kjære Knut, ber jeg deg bekjenne for Gud og denne forsamling at du i full frihet beredvillig påtar deg prestetjenesten. Gud signe og bevare din gode vilje!

Amen.

Økumenisk arbeidsforum etablert i Bergen

(NØP) I mai i år ble et økumenisk arbeidsforum offisielt opprettet i Bergen og et interimstyre valgt. Det er ikke kirkesamfunnene som sådanne som er - eller kan være - medlemmer, men heller representative personer fra de forskjellige kirkesamfunn. For å bli medlem må man betale kontingent. Blant medlemmene hittil er representanter fra Den

norske kirke, Baptistkirken, Metodistkirken, Den evangelisk-lutherske frikirke og Den romersk-katolske kirke. Man håper at flere vil slutte seg til.

Det konstituerende møtet vedtok en formålsparagraf som fastslår at hensikten er å «fremme gjensidig forståelse blant kristne fra de forskjellige kirkesamfunn... ved gjen-

sidig informasjonsutvikling, gjensidige læresamtaler på forskjellige plan og ved arrangementer for å fremme felleskristelige tiltak. Økumenisk arbeidsforum kan også vedta uttalelser i saker som angår alle kirkesamfunnene eller sentrale menneskelige verdier.»

Else-Britt Nilsen: Leserne har ordet

7

Ved inngangen til 1984 innbød St. Olav leserne til å si sin mening om bladet. I den anledning hadde vi laget et lite spørreskjema. Det ble fylt ut og innsendt av 155 lesere. Dette er ikke den eneste måte vi har mottatt reaksjoner på; vi har også fått brev og muntlige kommentarer som svar på vår invitasjon til meningsytring. Her vil vi stort sett rette oppmerksomheten mot den informasjon spørreskjemaene gir.

I hvilken grad disse svarene er representative for bladets lesere sett under ett, er vanskelig å uttale seg om. Imidlertid bekrefter de uformelle kommentarer vi har fått i forbindelse med undersøkelsen, det bilde spørreskjemaene gir.

En av fire lesere er ikke katolikk

Nesten alle (98%) som fylte ut skjemaet, abonnerer på bla-

DE SOM SVARTE

Tabell 1. Antall år leser av St. Olav. Prosenttall. (N = 155)

1 år eller mindre	4.5
Mer enn 1, mindre enn 3 år	13.0
3 år, mindre enn 5 år	5.8
5 år, mindre enn 10 år	10.9
10 år eller mer	64.5
Ubesvart	1.3
Totalt	100.0

Tabell 2. Alder. Prosenttall. (N = 155)

20 år eller yngre	1.3
21 — 30 år	8.4
31 — 50 år	48.4
51 — 70 år	28.3
Over 70 år	12.3
Ubesvart	1.3
Totalt	100.0

det. Og ikke langt fra to tredjedeler har vært leser av *St. Olav* i ti år eller mer (se tabell 1). Det siste vitner om stor «trofasthet» samtidig som det gjør materialet spesielt interessant siden nettopp de gamle leserne har et rikt sammenligningsgrunnlag for vurderingen av dagens *St. Olav*.

To tredjedeler av de som svarte, leser alt som står i bladet. Og ca. halvparten av leserne (når vi her snakker om «leser»), mener vi de som har svart på skjemaet) er mellom 31 og 50 år, - ikke langt fra 30% er mellom 51 og 70 år. Når vi vet at katolsk ungdom

har sin egen publikasjon (KU), er det lite overraskende at den yngre generasjon er dårlig representert i undersøkelsen. Det er kanskje mer bemerkelsesverdig at de eldste - de over 70 år - ikke utgjør en større andel.

Med interesse merker vi oss at én av fire lesere er ikke-katolikk. Det er en viktig bekrefteelse på at *St. Olav* når langt utenfor kirkens grenser, og ikke kan betraktes som et typisk indrekkelig blad.

Spør vi om nasjonalitet, er det store flertall - 80% - født i Norge. Tallet er høyt når vi vet at over halvparten av katolik-

Kirken i Polen får ny avis

Den polske regjering har gitt kardinal Jozef Glemp tillatelse til å trykke en ny avis: «Przeład Katolicki» - Katolsk tidsskrift - blir en uke-avis, og opplaget vil bli på tretti tusen. Avisen er i første rekke tiltenkt Warszawa-området.

FIDES

8

kene i dagens Norge er født utenfor landets grenser! Språklige barrierer kan selv sagt være noe av forklaringen, en annen mulighet er at våre ikke-norskfødte trosfeller søker dokumentasjon om kirken i utenlandske blad og nyhetsorganer. Ser vi bort fra den katolske kirkes spesielle nasjonale sammensetning, er det sikkert få publikasjoner her til lands som har 20% lesere født utenfor Norge!

Hvorfor leses «St. Olav»?

Spørsmålet har en selvfølgelig plass i undersøkelsen. Årsakene kan være så mange og sammensatte. En svarkombinasjon som vi finner nokså ofte, er denne: «Synes det er interessant lesning» og «Føler meg som katolikk forpliktet til å støtte St. Olav.»

Tabell 3 viser fordelingen av de forskjellige svaralternativene. I over halvparten av tilfellene fremhever man at St. Olav er interessant lesning.

Vi lot et svaralternativ være åpent («Annet») i tabell 3) slik at leserne selv kunne formulere sitt svar. De utfyller på en verdifull måte det inntrykket tabellen gir. Her er noen eksempler:

Norsk teolog hos paven

Det viktigste i troen har vi sammen. Vi er ikke enige om all, men kirkene må arbeide for å akseptere hverandre på tross av forskjellene.

Dette sier professor Nils E. Bloch-Hoell etter en tyve minutter lang audiens hos pave Johannes Paul i Roma nylig. Det er også konklusjonen i en bok om «Katolske kristne og vi andre», som Bloch-Hoell nå arbeider

med.

Boken tar utgangspunkt i Det nye testamentet. Allerede der finner Bloch-Hoell den ideen han bygger videre på: «Enhet i mangfoldet». Han vil ikke først og fremst beskrive de ytre historiske fakta omkring kirkens fremvekst. Han vil istedet arbeide for å vise det han kaller «kirkens indre historie og troens kontinuitet gjennom århundrene».

VÅRT LAND

HVORFOR LESES ST. OLAV?

Tabell 3. Begrunnelser. Prosenttall. (N = 240*)

Synes det er interessant lesning	53.3
Føler meg som katolikk forpliktet til å støtte St. Olav	24.2
Uten å være interessert i bladet, føler jeg meg som katolikk forpliktet til å støtte bladet	0.4
Blader av St. Olavs type har det vanskelig i Norge, derfor støtter jeg det	4.6
Annet	17.5
Totalt	100.0

*) Leserne hadde anledning til å benytte flere svaralternativer.

- «Fordi jeg er alene katolikk her jeg bor, og ønsker å følge med i hva som skjer i kirken.»
- «... viktig at det er et norsk katolsk blad.»
- «Et tidsskrift av denne type er nødvendig for vårt åndsliv i Norge.»
- «Vil gjerne følge kirkens liv i Norge» (Leser bosatt i Tyskland).
- «Fordi jeg vil følge med i det som foregår innen kirken.»
- «Som prest i den norske kirke ønsker jeg å få den orientering St. Olav gir om Den katolske kirke.»
- «Som økumenisk innstilt lutheraner føler jeg behov for informasjon om dagens romersk-katolske kirke.»
- «Ønsker å holde meg orientert med konvertering i sikte.»

Disse og andre utsagn bekrefter at bladet når forskjellige grupper lesere, og at det tilfredsstillende behov som ikke

alltid er identiske. Det siste skal vi utdype litt nærmere.

Bladets innhold

Tabell 4 gir et konsentrert og talende bilde av lesernes ønsker for bladets innhold. På åtte av i alt elleve emneområder er omkring halvparten av leserne fornøyd med dagens fordeling av stoff. Noe i underkant av 60% ønsker flere kommentarer om aktuelle spørsmål i kirken, og vel 47% ønsker mer stoff fra kirkens liv i Norge. Hva det siste angår, lar vi utfordringen også gå videre til Broen som på særlig vis er betrodde denne oppgaven. - Selv om 14% ønsker færre bokanmeldelser, er det flere - en fjerdedel - som vil ha enda flere. Et uttrykk for litterær interesse som må karakteriseres som stor.

Paven uttaler seg om skriftemålet

Prestens rolle er vesentlig i botssakramentet og menneskeliggjør handlingen, sa pave Johannes Paul II nylig i en tale til de åtte tusen som søkte hans audiens i anledning festen for St. Peters Stol.

Mange katolikker spør, fortsatte paven, hvorfor de skal avsløre de mest intime opplevelser og hemmelige feil for et annet menne-

ske. Mange mener at det ville være bedre å henvende seg direkte til Gud i stedet for å gå gjennom et menneske for å oppnå syndsforlatelse.

Slike tanker, sa paven, er uttrykk for en misforståelse eller manglende tro på kirkens mysterium. Presten er mottagelig overfor menneskelig svakhet, men i botssakramentet

opptrer han i Kristi navn og gjør det mulig for Kristus å være nærværende og tilgi synder. Presten tilbyr ikke tilgivelse i kraft av sin egen intelligens, psykologiske innsikt, vennlighet eller hellighet, uttalte paven.

KATOLSK ORIENTERING

Ettersom intervjuer gjerne blir ansett som en «deservennlig» fremstillingsform, er det overraskende at nesten halvparten av leserne (46%) er tilfreds med status quo. Imidlertid tillater ikke dette oss å se bort fra at omkring en tredjedel av leserne ønsker flere.

Enkelte artikler i bladet er lange og kanskje vanskelige. Det var nærliggende å rette søkelyset mot dette faktum. Skal vi tro svarene vi fikk, ser ikke dette ut til å sjenere leserne meget: To tredjedeler svarer nei på spørsmålet om det er for mange lange artikler, 11% svarer ja. Og nesten 72% synes ikke at St. Olav inneholder for mange vanskelige artikler! Bare 4% mener at så er tilfelle.

«Blikk på tiden» - gleder og forarger

Vi hadde ikke tenkt å lage noen «hit-liste» over innslagene i bladet i 83, men vi syntes likevel det var riktig å gi leserne anledning til både å uttrykke ros og ris. Ved å rette søkelyset mot enkelt-innslag, håpet vi å få føling med rikets tilstand.

60% svarte bekræftende på spørsmålet: «Var det ett eller flere innslag i 83 som spesielt gledet deg?» 13% svarte nei. I popularitet har Pater Hila-

BLADETS INNHOLD

Tabell 4. Ønsker for bladets innhold. Prosenttall (N = 155)

	Ønsker mer	Ønsker mindre	Det er bra som det er	Ubesvart
Kommentarer om aktuelle spørsmål i kirken	59.4	—	34.8	5.8
Kommentarer om aktuelle samfunnsproblemer	29.0	4.5	52.9	13.6
Stoff fra kirkens liv i Norge	47.1	2.6	41.9	8.4
Pavelige rundskriv og taler	23.9	8.4	53.5	14.2
Bokanmeldelser	25.8	14.2	49.7	10.3
Kulturstoff ellers	23.2	5.2	55.5	16.1
Oppbyggelige artikler	21.9	10.3	52.3	15.5
Nyheter	23.9	6.5	54.8	14.8
Intervjuer	32.9	5.2	45.8	16.1
Lette, gjerne humoristiske innslag	22.6	19.7	49.7	18.1
Dikt, bønner	19.4	7.7	56.8	16.1

rions «Blikk på tiden» en klar lederplass, mens artiklene til Gunnel Vallquist og Knut W. Ruyter følger nokså likt et stykke etter. Nyhetsstoffet øverst på sidene fremholdes også av flere. At listen er lang og vidtfavnende skulle tyde på at mange lesere finner noe for sin smak, - og at det som gleder én ikke nødvendigvis gleder en annen. Dét blir svært tydelig når vi spør om ett eller flere innslag i fjor spesielt ergret leserne: 47% svarer nei, 21% svarer ja.

Samtidig som Pater Hilarion gleder mest, avstedkommer han også ergrelser: «Enkelte *Blikk på tiden* har, etter mitt skjønn, rammet enkeltpersoner/grupper unødig hardt» - skriver en leser. Et par andre oppfører Pater Hilarions innslag både på pluss- og negativ side: De mest polemiske erg-

rer; - de beste gleder!

Knut W. Ruyters fremstilling av saken om søster Mansour blir av flere betegnet som ensidig, mens andre igjen er blitt sterkt engasjert av stoffet. «Ergrelsene» viser forøvrig samme spennvidde som «gledene», og bekrefter ordtaket om at smak og behag ikke er til å diskutere!

Presentasjon: layout - bilder - papir

Bladets nye utforming har også ergret og gledet. Tabell 5 viser hovedlinjene: Selv om flertallet uttrykker tilfredshet både når det gjelder bladets oversiktlighet og billedstoffet, er det likevel tydelig at man er mindre tilfreds med oversiktligheten enn med billedstoffet. Flere sier at det nye *St. Olav* er rotete: «Layout uoversiktlig - særlig de små

Vår språkmektige pave!

Pave Johannes Paul II formidlet det kristne budskap på det lokale språk pidgin under sitt tre dager lange besøk i Papua Ny-Guinea. Han ble forstått av lokalbefolkningen til tross for at det finnes 700 dialekter og lokale språkvarianter.

12

Jordanus av Sachsens *Libellus*. Det er selvfølgelig rosverdig at «hver leser skal få møte Dominikus ansikt til ansikt så mye som mulig», men alt vi får er hendelsesforløpet, uten forklaringer og tolkninger. (Kanskje er det en umulig målsetning siden vi ikke har noen skrifter fra Dominikus' egen hånd.)

Forfatteren gjør for eksempel intet forsøk på å avgrense hva som er fakta og legende i Dominikus' liv. I likhet med andre helgenbiografier inneholder Jordanus av Sachsens biografi en god del legendarisk materiale. Disse legendariske beretninger er brukt ukritisk som om de beskriver faktiske forhold. Legendene som vokser fram og utbroderes etter en helgens død, er selvfølgelig «sanne» og meningsfylte, men de er samtidig allerede en tolkning av helgenens liv. Thomell har dessverre ikke funnet det nødvendig å benytte seg av alminnelig historisk tekstkritikk.

I kapittel 12 får vi endelig et forsøk på en beskrivelse av den hellige Dominikus' spiritualitet og en forklaring på hvorfor mennesker føler seg tiltrukket av hans karisma. Men det blir bare en smaksprøve på lusne fem sider (hvorav tre med sitater). Thomell spør om vi i dag kan snakke om en spesiell do-

Pidgin har paven lært av en misjonær - Gabriel Pinda - som for tiden arbeider i Vatikanet. Under en messe for 250.000 av innbyggerne på Papua Ny-Guinea, brukte paven bare pidgin. Når paven sier «Papa bilong mipela. Yu stap long heven», følger tilhørerne opp med resten av Fadervår.

Pidgin er en blanding av engelsk, tysk og australske talemåter i de melanesiske språkernes syntaks. Til ære for paven bærer mange av stammemedlemmene T-skjorte med påskriften «I lukim pop», som betyr Jeg har sett paven.

ARBEIDERBLADET

minikansk spiritualitet, men hun blir svar skyldig. Hvis hun ikke hjelper oss med å bygge bro mellom Dominikus' liv på 1200-tallet og nåtidsmennesket, hvordan kan hun forvente at Dominikus skal være en kilde til inspirasjon for oss i dag?

Fra Dominikus til Thomas av Aquinas

Bokens beste kapittel er etterordet skrevet av dominikaneren pater Michel de Paillerets, som beskriver utviklingen av ordenen fra Dominikus til Thomas av Aquinas. Det er fengende og interessant lesning. Dominikus' kjærlighet til sannheten og kirken førte til at hans følgesvenner la vekt på forkynnelse og utdanning. De ble teologiens mestere og rettroenhetens forsvarere. Etter Det fjerde Laterankonsil (1215), som satte i gang mange nødvendige reformer, var det særlig dominikanerne som sørget for at prestestuderende og andre ble bedre utdannet (noe som var en dyd av nødvendighet). Deres største innflytelse fikk de utvilsomt gjennom sin innsats ved universitetene, særlig i Paris, hvor Thomas av Aquinas skrev sin berømte *Summa Theologica*.

Hele Kirken fikk nytte godt av deres innsats. De ble, slik pave Honorius III hadde ønsket det, «troens forkjempere og verdens sanne lys.»

Selv om det kanskje er misvisende å si at Thomas er ordenens annen stifter, - som Paillerets påpeker, - er det vel ingen tvil om at Dominikus har kommet til å leve i skyggen av denne Kirkens store teolog. På grunn av denne utvikling i ordenen er det vel ingen tvil om at det var Thomas Aquinas som ble ordenens (og Kirkens) store inspirasjonskilde - i århundrene som fulgte. Å begrense den dominikanske spiritualitet til den hellige Dominikus (som Thomell synes å gjøre) er å legge bånd på en åndelig inspirasjon som er i stadig utvikling. I denne utvikling forblir dominikanerne tro mot intensjonene til sin grunnlegger, den hellige Dominikus.

Boken er pent trykt, oversiktlig og velsignet fri for trykkfeil.

Kerstin Thomell

Dominikus

- Enligt de äldsta källorna
Katolska Bokförlaget, Uppsala 1983

Hans Bruce
intervjuet av
Kjell Arild Pollestad

Den flyvende redaktør

13

Hans Bruce hører til blant Tordenskiolds mest trofaste soldater, utrettelig som meningsytrer, sabeldrager og muntrasjonsråd i vårt hjemlige lille Vatikan i Akersveien 5—14, beliggende midt mellom Regjeringsbygget og Vor Frelsers gravlund. Redaktørens nye kontorer over den like nye St.Olav bokhandel i det gule lille trehus kan i det ytre minne om et gammeldags jomfrubur av det finere slag, med gesimser og karnapper og utspring og fremspring både her og der.

Det er noe hvirvelvindaktig over Bruce, og dette gjenspeiler seg på hans kontor, hvor ordenen så langt fra er jomfruelig, men hvor det ene bord står på skrå, det annet på snei, og bøker og papirer danser polka langs vegger og på gulv. Her huserer åpenbart en mann med mange jern i ilden. Funksjoner og oppgaver står i kø, deadlinene flagrer i luften, og redaktør Bruce tar dem alle på spranget.

Men så kommer gudskjelov kaffepausen. Det er muntrasjonsrådets høytidsstund, hvor redaktøren belevent og høyltyd konverserer bokhandelens og katekesens samtlige damer, samt hele den katolske informasjonstjeneste. Allerede hans kopp er noe for seg selv - den minner snarere om en pokal, står på stett og har muligens

etruskiske aner. Gammel og edel klasse, om enn i samvirkelagsporselen.

25. mai var det 60 år siden Hans Bruce ble født. Han insisterer på at det skjedde i *Kristiania*; lille Johannes var hele seks måneder da byen 1. januar 1925 gikk over til å hete Oslo.

- Vi var tvillinger og ble katolsk døpt. Vi skulle hete Hans og Grethe, men presten nektet og mente det ikke var noen ordentlige navn. Så ble det Johannes og Margrethe. Navnet Bruce stammer fra Vestlandet, fra en gård i Sogn. Min bestefar konverterte i Bergen og skulle visst egentlig bli prest. Men så kom der en kvinne inn i bildet, nemlig min bestemor. Hun fødte ham en rekke barn, og så døde han.

Redaktør Bruces unge år var

omflakkende i mer enn én forstand. En tid etter artium i 1944 flyktet han til Sverige, og derfra ble han sendt til England og gjorde tjeneste som marinesoldat. Da han kom hjem til Norge, gjorde han, som han selv sier, «et mislykket forsøk på å studere filologi».

- Jeg klarte aldri latinen, så jeg kom ikke videre. I stedet ble jeg ansatt som lærer ved St.Olavs katolske gutteskole. Den ble imidlertid nedlagt etter tre måneder. Jeg fikk prøve meg i mange forskjellige jobber på den tiden. Høsten 49 kom der alvorlige ting inn i mitt liv, for da var der endelig en som festet seg ved meg og ikke løp fra meg. Det var Peggy. Vi møttes på Østbanen, på vei til akademikerkongress i Helsingør. Siden har vi holdt sammen.

- Hvordan kom du inn i journalistikken?

- Jeg begynte i «Fylkesavisen» i Skien, på lokalkontoret i Porsgrunn. Da hadde jeg også redigert det katolske ungdomsbladet «Ignis», som var forløperen for dagens KU. Jeg var i journalistikken helt frem til 1970 og var derefter ti år på informasjonsavdelingen i Norges Handelstands Forbund. Så kom jeg ved en anledning til å

Vold i ekteskapet

En teologi som ensidig fremhever ydmykhet som den kristne kvinnes særtrekk, mens autoritet og rett til å ta avgjørelser blir mannens eneansvar, kan ikke tilby reell hjelp i

14

si til biskop Gran: «Jeg har en jobb hvor jeg tjener godt, men kjeder meg glugg ihjel». Dermed kom jeg i biskopens brød, som ansvarlig for St.Olav Forlag og redaktør av bladet «Broen». Det ble selvsagt mindre lønn, men trivselen er viktigere, så jeg har ikke angret.

- I tillegg har du jo hatt en hel katalog med tillitsverv. . .

- Det eneste jeg ikke har gjort i katolsk sammenheng er å være styremedlem i Kvinneforbundet og medlem av Legmannsrådet. Det morsomste, var å arbeide med ungdomskatekesen, hvor jeg traff unge ledere som hadde mye å gi en gammel mann. Det var forresten mye å hente i katolsk ungdomsarbeide også da jeg selv var ung. Mange av de tanker som kom frem ved konsilet, møtte jeg allerede på nordiske ungdomsmøter i slutten av 40-årene. I så måte husker jeg særlig et møte med unge danske katolikker på Dalum kloster: Der var det mange nye tanker, som senere er blitt til virkelighet i Kirkens liv.

- Noen barriadenes mann er du likevel ikke?

- Når det gjelder Kirkens lære, er jeg gammeldags, også på moralens og etikkens område. Jeg synes det idag er ten-

en mishandlings situasjon, men vil bidra til å forsterke problemet. Også på rent teologisk grunnlag må dette avvises, heter det i en rapport som vil bli offentliggjort til høsten av et utvalg nedsatt av Bispemøtet (Den norske kirke) ifølge Vårt Land.

denser til en altfor lettsindig omgang med Guds og Kirkens bud. Ikke minst gjelder dette i samlivsspørsmål. Nå mener selvsagt også jeg at der er verre synder enn at en gutt og en pike blir litt for ivrige en kveld. Slikt har alltid skjedd og vil alltid skje. Det jeg reagerer mot, er enkelte katolikkers konsekvente avstandtagen til Kirkens holdning i disse spørsmål. Det bedrøver meg når for eksempel unge konvertitter går inn i samboerforhold eller gifter seg borgerlig med en fraskilt. Da må man spørre seg om det i konvertittundervisningen er blitt lagt tilstrekkelig vekt på de etiske sider ved kristenlivet. I det hele tatt tror jeg det er viktig at Kirken urokkelig og utvetydig står vakt om ekteskapet. Det er av umistelig verdi, ja, for oss kristne er det jo et sakrament, og dermed noe hellig og ukrenkelig. Så langt læren. Når det derimot gjelder det rent administrative, tror jeg Kirken kan moderniseres kraftig. Her er vi ikke bundet av bibelsk visdom eller guddommelige bud. Og her burde også legfolket komme langt mer med, slik at prestene får bedre anledning til å konsentrere seg om sine religiøse oppgaver og plikter. En slik utvikling forutsetter

Regjeringen forbereder familiemelding

Ekteskapet er den samlivsform som ønskes. Denne markering vil i sterk grad prege Regjeringens familiemelding som trolig fremlegges på høstparten. Meldingen vil være tuftet på to grunnpilarer: Det skal ikke være lønnsomt å velge andre samlivsformer enn ekteskapet. Den svake parts rettigheter i

naturligvis at man oppgir hemmelighetskremmeriet omkring regnskaper o.l.

- Du er kjent som en mann med skarpe synspunkter og stort temperament.

- Uff ja, jeg blir rett som det er altfor sinna. Det er et problem, for det lønner seg sjelden å tenne på alle pluggen. . .

De fleste lesere vil formodentlig dog være enig med intervjueren i at det er lettere å leve med en litt lunefull hvirvelvind enn med en jevn, sur bris. Det er temperament over Broens redaktør, og humøret er som regel på topp, også utenfor kaffepausen.

- Jeg synder ofte mot min journalistiske barnelærdom og lar mine egne meninger skinne gjennom, også når jeg skriver referat.

- Hvordan ønsker du deg egentlig «Broen».

- Som et internt informasjonsorgan for den jevne katolikk, hvor de kan lese hva som skjer rundt i menighetene, men også i verdenskirken. St.Olav er på en måte vårt ansikt utad, «Broen» er et slags nasjonalt menighetsblad. Jeg tror i det hele tatt vi skal være villige til å satse både krefter og penger på våre blad. De når mennesker direkte, også

samboerforhold skal bli bedre og klarere utformet enn idag.

Man vurderer å fjerne flere av de økonomiske fordelene samboende har i forhold til ektepar. På den annen side skal samboendes svake stilling styrkes når det oppstår krise og dødsfall. Om disse rettigheter også skal gjelde for homofile samboerforhold, er det svært delte meninger.

AFTENPOSTEN

Rike barn i fattige familier

Ungdommens forbruk og deres rolle innenfor familien har vært undersøkt av Anne Marit Skarsbø ved Senter for kvinneforskning, Universitetet i Bergen.

Resultatet fra undersøkelsen tyder på at ungdommens forbruk har lite med økonomi og klassebakgrunn å gjøre. Man fant lavt, middels og høyt forbruk innenfor alle lag av

befolkningen. Familiens samlede inntekter virker heller ikke inn. Dette må bety at ungdommens forbruk kan føre til en skjev fordeling av goder innenfor de enkelte familier. Som en leder i en ungdomsklubb uttrykte det: «Det finnes rike barn i fattige familier.»

FORBRUKERRAPPORTEN

15

mange som står fjernt fra Kirken. Når man kan bruke millioner på sten og betong, er det ingen grunn til å skrike opp om f.eks St.Olav skulle ha noen titusener i underskudd.

- Hva så med forlaget.

- Da jeg overtok det, følte jeg meg på like gyngende grunn som apostilene da de forlot fisket. Jeg visste ingenting om forlagsvirksomhet, men syntes oppgaven var en fristende utfordring. Jeg har alltid vært glad i bøker og leser vel i gjennomsnitt fire i uken. Hvordan det er å utgi dem, har jeg lært litt etter litt. Politikken er å få flest mulig katolske bøker ut på andre forlag. Vi utgir bøker som oftest er

mer spesielt beregnet på katolske lesere, og det er om å gjøre å finne frem til bøker som vi tror kan gi våre katolikker noe. Så må vi bare håpe at katolikkene kjøper bøkene, for det tjener ingen hensikt å trykke bøker for et lager. En vare er ikke produsert før den er solgt. Det lærte jeg på Handelsstanden.

Gjennom vinduet sender vårsolen noen myke stråler inn i redaktørens sølvgrå manke. Hadde jeg vært ubeskjeden, kunne jeg ha sagt at han satt i stråleglans. Redaktør Bruce er med all tydelighet en mann som trives med det han gjør, og han runder de seksti helt i forbifarten, på vei til nye

oppgaver. Hvorfor han trives - nei, et slikt spørsmål ville han sannsynligvis bare le bort. Man har nemlig aldri hørt ham bruke store ord på egne vegne. Svaret ligger imidlertid mellom linjene, det ligger i luften når man er sammen med ham: For redaktør Bruce er hovedsaken og meningen og gleden det å kunne gjøre en tjeneste i Kirken. For selv om Kirken kan gi oss mange gremmelser på overflaten, viser den oss på dypet meningen med det hele.

- Et ord til slutt?

- Kan jeg da bare få tilføye som en siste mosaikk i bildet at jeg alltid har kost meg ganske særlig i selskap med det såkalte svake kjønn. Som en sa: Kvinnen var det siste Gud skapte, men da hadde han til gjengjeld virkelig fått taket på hvordan det skulle gjøres.

Redaktøren smiler i stråleglansen og løfter hånden aldri så lite, som om han på sitt edruelege kontor i ånden ville utbringe en damenes skål. ●

Vi gifter oss i
St. Halvard Kirke
lørdag 30. juni kl.15.00

Aslaug Espe
Åsmund Bjørnstad

I Finn Carlings omfattende forfatterskap finnes det neppe en eneste likegyldig bok. Han skriver tankevekkende om ofte vanskelige ting.

Og alltid engasjerende, enten man i utgangspunktet er enig med ham eller ikke.

Slik også med hans siste bok: Troende sinn - samtaler over en avgrunn, der humanisten Carling refererer sine samtaler med en rekke troende, protestantiske kristne.

Med en ærlighet som ikke kan betviles, går forfatteren til møte med sine intervjuobjekter, uten baktanke om at «nå skal jeg nok få has på ham» - en tendens som ellers er nokså almindelig i humanetiske kretser. Det synes meg at han simpelthen ønsker å forstå den troendes resonnement, ønsker å forstå den kristne tro. Men dessverre har han vært uheldig med personvalget. Denne anmelder kjenner seg bare dårlig igjen i de utsagn og «forklaringer» de enkelte troende bringer til torvs, og det forundrer meg ikke at Carling mot slutten av boken står like uforstående til troen som fenomen. Dette er enda mer slående ettersom han har valgt seg utelukkende teologer som intervjuobjekter. Det er så alt for tydelig at Carling og hans samtalepartnere snakker forskjellig språk, og at det nettopp er denne forskjellen som skaper den avgrunn for-

fatteren synes ligger mellom ham selv og «de andre».

Carling bekjenner seg til noe han kaller «naturvitenskapelig grunnsyn», han er humanist av positiv og hundre prosent rasjonalistisk art. Han har vanskeligheter med å fatte irrasjonelle opplevelser og oppfatninger slik det kan komme til uttrykk hos troende mennesker. Og han forbauses over at «de (troende) i mer voksen alder, til tross for enkelte kriser, egentlig ikke har tatt troen opp til grundig intellektuell vurdering». - Her må jeg si meg enig med forfatterens hjertesukk. Det er nemlig forbausende hvor naivt, hvor påståelig ubetenksomt og vagt hans teologiske objekter uttaler seg. I hvor liten grad de forsøker å komme Carling imøte, intellektuelt. De «føler» ustanselig, en kvinnelig teolog synes at troen gjør «godt i magan», og de fleste er kommet

frem til sin tro ved en eller annen ungdomsopplevelse, f.eks. på leir eller vekkesemøte. De synes ikke å ha kommet videre fra sin «barnetro», og på et slikt grunnlag kan de naturligvis ikke føre noen alvorlig samtale om troens vesen med en mann som bekjenner seg til «et naturvitenskapelig grunnsyn» og håpe å bli forstått.

Mange ikke-troende som leser denne boken, vil legge den fra seg og si at javisst, slik er kristendommen, naiv og tåpelig. De risikerer å bli sittende igjen med nettopp den samme fornemmelsen av avgrunn som Carling beskriver.

Det beklagelige er at Carling har vært uheldig, eller for begrenset i sitt utvalg. For slik boken foreligger, gir den ikke noe sant bilde hverken av kristendommen eller av dens møte med en naturvitenskapelig livsoppfattelse - heldigvis. Ikke desto mindre er «Troende sinn» en bok til å få forstand av - for enhver som mener seg kristen, den viser til overmål at trosspørsmål aldeles ikke er enkelt, og at man må arbeide også med sitt intellektuelle forhold til troen.

En bekjent av meg kom til en av våre patre for å bli opplyst i katolisismens mysterier

Dansk-norsk kulturbegivenhet
Lördag 2. juni forsvarte den danske litteraturforsker Bente Heltoft sin doktoravhandling om Sigrid Undset — i Universitetets gamle festsal i Oslo. Opponentene var Sigurd Aa. Aarnes, Bergen, og Anne-Lisa Amadou, Oslo. Avhandlingens tese går ut på at Sigrid Undsets romaner kan «fortolkes

og vurderes ud fra et fælles strukturgrundlag, der står i relation til hendes livssyn.» Etter teoretisk — og tungt tilgjengelig — innledning følger åtte romananalyser som utmerker seg ved sin knapphet og klarhet. Bente Heltofts avhandling er ikke stor, men til gjengjeld stramt komponert og holdt i et meget fortettet språk. I mer enn tyve år har fru

Heltoft arbeidet med Sigrid Undsets forfatterskap. Om hennes kjærlighet til norsk litteratur vitner også prøveforelesningen over selvvalgt emne: Olav Duuns «Medmenneske.» Og i den andre prøveforelesningen behandlet hun to dikt av Henrik Wergeland.

MORDET PÅ STILLHETEN

17

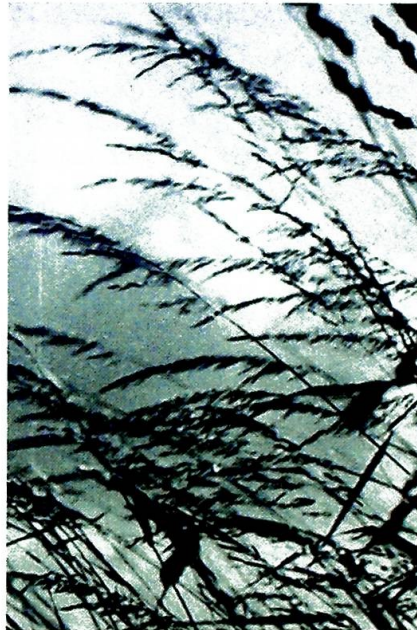
og åpnet samtalen med å si at hun jo hadde «bevart sin barnetro». Pateren så på henne og spurte hvor gammel hun var og fikk vite at hun hadde passert de førti. «Men, er det så ikke på tide å få en voksen tro?» anførte han... Og akkurat dette mener jeg burde gjelde enten man nå er protestant eller katolikk.

Man sitter igjen med et inntrykk av sårhet, av at Carling synes at han har mislykkes. Han møtte hver enkelt med en åpen, intellektuell redelighet i sitt forsøk på å forstå, og ble møtt med tåkeprat. Ikke underlig da at avgrunnen mellom dem åpenbarte seg.

Som vanlig skriver Carling et nobelt og vakkert norsk, som det er en fryd å lese. Om trent det eneste frydefulle ved denne tragiske boken.

Finn Carling

Troende sinn - samtaler
over en avgrunn
Gyldendal 1984

Den kjente svenske teolog Gustaf Wingren skrev nylig en tankevekkende epistel om vår tids mangel på stillhet og medmenneskelighet. Wingrens refleksjoner ble først trykt i det svenske «Broderskap». Den norske avisen «Salt» (tverrkirkelig og sosialistisk) ga ut noen avsnitt - «til ettertanke»:

Våra samtaler med varandra tjänstgör ofta som skydd. Vi skyddar vårt inre genom att tale om yttre ting, händelser, nyheter. När vi sedan blir ensamme igen återvänder sinnet till de gamla tankarna, dessa som vi inte blottade i samtalet, de svåra minnena, bekymren...

Tusentals samtal, som kunde ha kommit igång, stoppas varje dag. Människorna fortsätter att i ensamhet bära sin inre oro utan att dela bekymren med någon annan. Behovet av tabletter, droger, alkohol är ett ytfenomen. På djupet pågår det verkliga mordet, dödadet av all hemlig, dold ångslan, ett nertrampande av de väsentliga samtalsämnen. Det är ett muntert mord, utfört under skvalmusik och skvalprat...

Mycket av det starkaste i litteraturen och i konsten har frambringats av människor som har vuxit upp i trånga miljöer. Det rådde kanske andligt armod i denna trånga miljö, men man talade med varandra, man blottade den inre världen. Sådant armod kan man växa i. Även när man frigör sig från miljön har man fått något som sedan är kvar hela livet ut, själva förmågan att växa, att ta sitt eget inre liv på allvar. När ljud utifrån oavbrutet sköljer över en finns ingen möjlighet att lyssna inåt.

Till det märkligaste i bibeln hör den roll som öknen spelar. Gärningen utförs inte i öknen, men den föds där. Allt stort blir till i tystnad och i lyssnande.

Årbok for Den norske kirke

For dem som ønsker å følge med i landets kirkeliv, anbefales årets utgave av Årbok for Den norske kirke (Verbum 1984). «Med presten i hovedrollen» er blitt en slags ledetråd for året som gikk. Uttrykket kan utvil-

somt ha gyldighet hvert år, men i 1983 sto prestene i fokus mer demonstrativt enn vanlig, takket være en del saker som vakte bred oppmerksomhet. Det falt derfor naturlig å ta ulike sider ved «presterollen» i øyesyn i denne utgaven, fastslår bokens redaktør, Gunnar Rødahl.

Kirke og Kultur 90 år

Sterke, kirkelige personligheter har i hele Kirke og Kulturs 90-årige liv satt sitt preg på tidsskriftet. Det startet med Chr. Bruun og Thv. Klaveness i 1894. Det fortsatte med Eivind Berggrav, som ledet tidsskriftet i femti år. Nå er det Inge Lønning som er redaktør. For et populariserende fagtidsskrift som opererer med et kulturbegrep som er adskillig utvidet siden 1894.

Like før jul utkom attende årgang av Norsk litterær årbok (NLÅ). En gledelig begivenhet, ifølge vår anmelder, - saklig og engasjert debatt.

Ifølge forlagets vaskeseddel representerer årboken «norsk litteraturdebatt på sitt beste». Det er kanskje vel store og noe ubeskjedne ord, men at det dreier seg om et kvalitetsprodukt, er hevet over tvil. Og det er gledelig. Den litterære debatt her hjemme var og er ofte både smal- og ensporet, og de reisende i litterære ærend har ikke sjelden visse likhetspunkter med en ikke helt ukjent gruppe fra Orientekspressen: de har morderiske hensikter.

NLÅ -83 er ikke ensporet, her er både dobbeltspor, side-linjer og penser - for å bli i bildet. Og bidragsyterne er ikke ute etter å myrde, selv ikke når det lukter kristenmanns blod! Deres anliggende er engasjert, men saklig debatt. Det er hele sytten bidragsytere redaktør Leif Mæhle har fått plass til mellom permene, og listen viser så forskjellige folk som Martin Nag og Willy Dahl,

Ulla-Britta Lagerroth og Anne-Lisa Amadou. Og blant de forfattere som presenteres, kommenteres og vurderes, finnes bl.a. så ulike størrelser som Bjørg Vik og Wera Sæther, Peter Seeberg og Ragnhild Jølsen, Alfred Hauge og Åge Rønning.

Litteratur med kristne dimensjoner

For å ta den siste først - Åge Rønnings roman «Kolbes reise» er emnet for en kort, men vesentlig artikkel av Anne-Lisa Amadou med den megetsigende og spørrende tittel «Kolbes reise - vår reise?» Rønnings roman er ifølge Amadou et verk som «aktualiserer Kristi stedfortredende lidelse og død» og «gestalter et umiskjennelig diabolsk nærvær.» Litt av en bragd! Anne-Lisa Amadou skriver da også at «det knapt er noen overdri-velse å si at en slik tematikk er usedvanlig for en norsk roman, ikke bare i dag, men i det hele tatt. Åge Rønnings mesterskap består da også i at han har skrevet historien om verdens håp inn i en moderne hverdagsnær virkelighet (hverdagsnær, men ikke lokalt norsk), der nettopp avstanden til troens forestillingsverden

blir nedslagssted for og ubevisst formidler av troens virkelighet. Det skaper en egen resistens i romanen mot from og oppbyggelig beretning.» Det dreier seg altså om et verk med klart kristne dimensjoner om enn neppe særlig kristelig - med den spesielle klang dette ordet ofte har i norsk kulturdebatt.

I «Kirke og kultur» (hefte 3, 1982) hadde Tor Edvin Dahl en artikkel hvor han nettopp tok for seg den kristelige litteratur her hjemme og i våre naboland. Utgangspunktet var et spørsmål - stillet av en gruppe kristne forleggere, altså folk fra Luther Forlag, Harriers og Lohse: Er den kristelige skjønnlitteratur ukristelig?

Nettopp dette spørsmålet hadde Dahl selv stillet i begynnelsen av 70-årene og dengang besvart med ja: «Budskapet var ikke kristent.» Og det er ikke vanskelig å være enig med ham i at en forkynnelse som leder opp til dydens belønning i det dennesidige, og som markedsfører frelsesopplevelsen som virksom terapi og alment forebyggende middel mot livets mangehånde gjenvordigheter, er nokså uevangelisk. I 1982 slår Dahl fast at «svaret ikke lenger kan bli ja,» men han peker samtidig på at den

Dette står å lese i Nationen, og i et intervju med avisen fremholder Inge Lønning bl.a. ønsket om at Kirke og Kultur skal være et møtested for forskjellige meninger. Tidsskriftet har hatt debatter gående i lang tid; debatter som har fått betydning. Ikke minst debatten mellom Per Lønning og Johan B. Hygen tidlig i 60-årene om atomproblemet. Andre aktuelle emner har vært spørsmålet om kvinnelige prester og om antisemittisme.

Kyrkja og arbeidsløysa

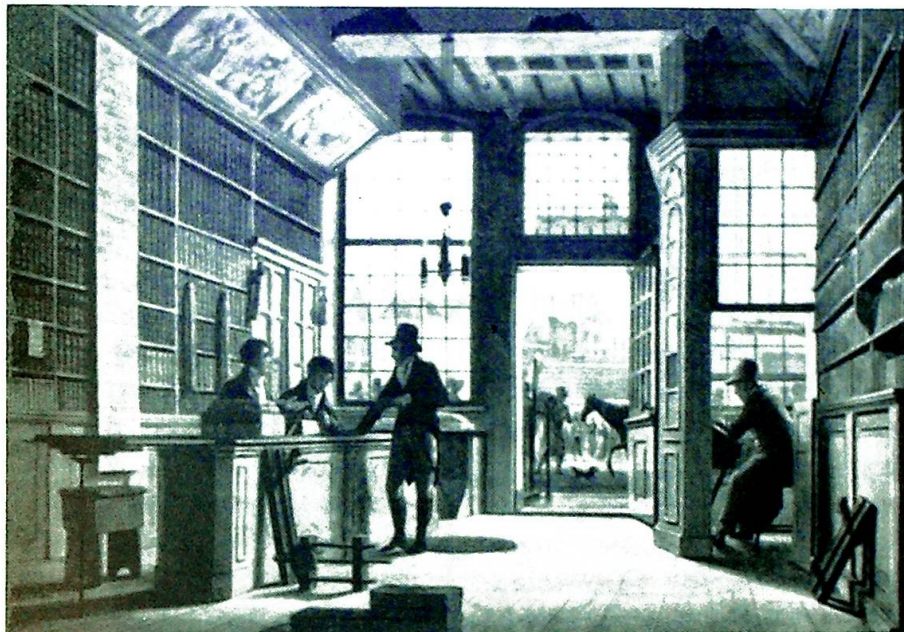
Det styrande prinsippet for den kyrkjelege aktiviteten på dette området må vere: korleis kjempe mot og hindre den nauda som arbeidsløysa inneber, ikkje å styrke kyrkjeinstitusjonen sitt omdømme ved tiltak for å vise at «vi er med, vi også», skriver «Diakonos». Otto Hauglin har formulert sitt syn

slik: «Jeg har det enkle kjennetegn på et ekte kirkelig engasjement når det gjelder å møte arbeidsløsheten, spesielt dens menneskelige og sosiale konsekvenser, at det fungerer best når det ikke vekker oppmerksomhet.»

DIAKONOS

— et kvalitetsprodukt

19

Wera Sæther - dikter underveis

Wera Sæther har også markert seg som dyptpløyende, kristent inspirert forfatter om enn av en helt annen art og legning enn Åge Rønning. Rina Mook, tilknyttet universitetet i Utrecht, har skrevet hovedoppgave om Wera Sæther og presenterer sentrale tanker fra den i en artikkel med tittelen «Innerst inne er alt et elskende blikk.» Hun gir en grei og kortfattet oversikt over forfatterskapet med korte biografiske sideblikk og forsøker seg også på stadie- og periodeinndeling. Men hennes hovedanliggende er en spesiell tematikk hun mener gjør seg gjeldende i Wera Sæthers forfatterskap: «Den estetiske utvikling i sammenheng med - eller i motsetning til? - forfatterskapets budskap.» Et ikke helt enkelt anliggende, men Rina Mook kommer til dels svært godt fra sitt forehavende. Ikke minst er de tråder og sammenhenger hun trekker til Martin Bubers filosofiske anskuelser interessante, hans «dialogiske antropologi» for å ty til fagsproget. Også i Wera Sæthers verden er det ekte, åpne møte mellom et jeg og et du en sentral og bærende tanke.

kristne skjønnlitteraturen ofte opererer med et forenklet virkelighetsbilde og en forflattet kristendom. Dertil kommer at store deler av denne «skjønnlitteraturen» ikke kvalifiserer til betegnelsen litteratur. «De gode hensikter redder ikke litteraturen», slår Dahl temmelig lakonisk fast.

Anne-Lisa Amadou nevner ikke Dahls artikkel, men hennes lille velskrevne og ytterst lesverdige artikkel er en indirekte kommentar til Dahls problemstilling og konklusjon. Romanen «Kolbes reise» kaster dessuten lys over et annet forhold som Dahl viser til i sin artikkel, nemlig at de vesentlige bøker - også sett fra

et kristent standpunkt - ikke er å finne i katalogene fra de kristelige forlag, og at de derved heller ikke når frem til store deler av det som kalles kristenfolket i vårt land. «Gode bøker vil bli skrevet fortsatt. Mange av dem vil handle om Gud og tro, om tvil og angst og anger. Men de vil ikke kunne kalles forkynnende, og de vil ikke nå ut til den kristne 'lesermassen',» sukker Dahl. «Kolbes reise» er en av disse gode bøker, og den hører hjemme i en europeisk tradisjon med sterkere røtter i både det litterære og i det kristne enn de den hjemlige kristne bokproduksjon har.

Antallet katolikker i Sør-Korea vokser

Katolikkene utgjør mellom 4 og 5 prosent av landets befolkning, protestantene mellom 10 og 20 prosent. Særlig de siste ti årene har de

20

Men nettopp i dette intense dialogforhold med verden kan det, som Rina Mook påviser, ligge en fare både for det dikteriske budskap og for formen; det hele kan bli for fortettet og essensielt og tape i friskhet, umiddelbarhet og mangfold. Men Rina Mook understreker at Wera Sæther i særlig grad er en dikter «underveis» - og av den sorten reisende som gir seg god tid. Også av den grunn blir det spennende å se hennes neste stoppested - en diktsamling som utkommer i disse dager.

Litteraturhistoriske refleksjoner - og kulturdebatt

Som antydnet, har NLÅ-83 noe for - om ikke enhver smak - så dog for mange smaksretninger og interesseområder. Øistein Rottem skriver «litteraturhistoriske refleksjoner omkring 1960- og 1970-åra,» og hans siktemål er å vise at disse to decennier var noe mer enn «en tørketid der det spesifikt dikteriske forsvant bak paroler og politikk.» Han søker også å påvise at det venstreradikale hegemoniet i kulturlivet i denne tiden inneholdt «dype meningsskiller i synet på litteratur og utøvelse av kulturpolitisk makt.» Rot-

kristnes andel av befolkningen økt betydelig. Den katolske kirke alene har hatt 100.000 voksendåper årlig. I løpet av knappe femten år er antallet katolikker blitt mer enn fordoblet. For Nord-Korea mangler tilsvarende opplysninger.

tem, som tydelig er inspirert av nyere kultur- og litteraturososiologi, er mer interessert i linjer «enn i de radikale brudd», og av og til kan det synes som om litteraturen gis en egeneksistens uavhengig av den enkelte forfatter. «Den litterære utvikling beveger seg ikke sprangvis framover, men har snarere karakter av en dynamisk prosess, hvor enhver epoke inneholder krefter til sin egen overvinnelse.»

Harald Skottene skriver om motstanden mot oppførelsen av skuespillet «Guds grønne enger» i 30-årene og setter den inn i en interessant ramme av kulturdebatt og kirkepolitisk - og rent politisk - tautrekning og beregning. Artikkelen er av historisk interesse i mer enn én forstand. Historien har, som så ofte påvist, en tendens til å gjenta seg, og også i dagens kulturdebatt - og kirkepolitiske debatt - hender det at det er sprikende misforhold mellom engasjement og kompetanse hos de debatterende. Det er ikke alltid man kan si med Alf Prøysen: «Det var dengang, det, og itte nå.»

Jan Inge Sørbo skriver humoristisk, underfundig og vestlandsk velklingende om «Nynorsk skjønnlitteratur og nynorsk kritikk i dag og i

Angolas biskoper oppfordrer til nasjonal forsoning

De angolesiske biskoper har vedtatt en oppfordring til «nasjonal forsoning». De peker på sivilbefolkningens lidelser og understreker at især familiene befinner seg i en forferdelig situasjon, truet av sult, sykdom og død.

framtida.» Men når han kommer til en viss del av den norske presse, er det slutt med både humoren og underfundigheten hos denne velskrirende Dagen-journalist: «Død over tabloid-journalistikken,» roper han i sinne og fyrer av følgende salve: «Einspalta avis-kritikk vert fort einøgd og undermåls, og vi kan få ein situasjon der forfattere må myrda for å verta nemnd i avisa.» Tiltredes hjerteligst av undertegnede, dog med den reservasjon at det helst bør dreie seg om en naturlig død. Men det er kanskje å ha for stor tiltro til naturen....

At NLÅ-83 også inneholder en utførlig «Bibliografi over norsk litteraturforskning 1982» bør vel også nevnes - det er jo nettopp denne bibliografien som rettferdiggjør navnet «Litterær Årbok». Og for ordens skyld en aller siste påminnelse: -82 var året for det store Sigrid Undset-jubiléet - for den som måtte ønske å bla tilbake i bøker og artikler i den forbindelse.

Biskopene oppfordrer såvel regjeringen som den opprørske geriljabevegelsen til å «forsvare Angolas verdighet og sette alle krefter inn på å avslutte borgerkrigen og gjenopprette virkelig enhet i Angola».

KATOLSK ORIENTERING

Feriefadder

«Bli feriefadder,» byder en oppfordring fra Caritas i erkebispedømmet Köln. En gave på 15 DM (ca. 40 kr) er nok til å gi et polsk barn fjorten dagers opphold i ferieleir i hjemlandet. Caritas regner med å kunne tilby ca. 20.000 barn i bispedømmene Gne-

sen og Katowice slike ferieopphold. 130 tonn matvarer innkjøpt til «aller billigste pris» skal fraktes fra Vest-Tyskland til leirene i Polen.

PEK/NA

Roma-Assisi-Pilgrimsvandring anno 84

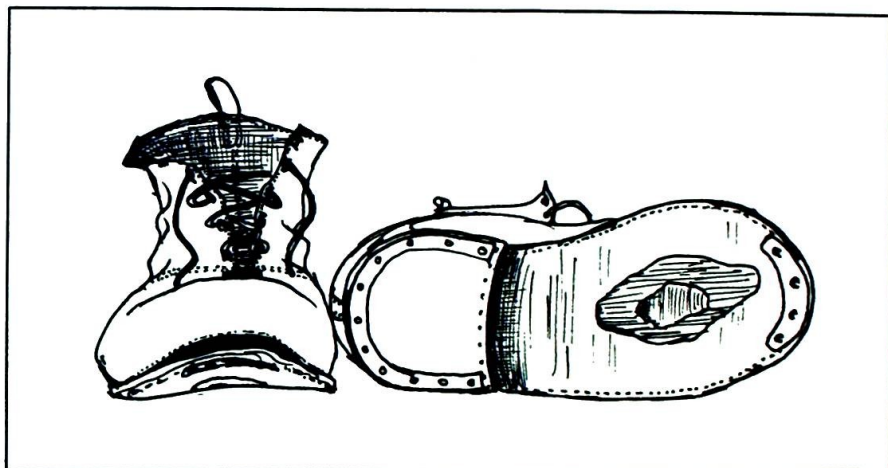
21

Sent en vinterkveld ble vi spurt: Kunne dere tenke dere å gå fra Assisi til Roma? Selvfølgelig kunne vi tenke oss det! Ferden skulle finne sted i påsken: fra palmesøndag til påskedag. Vi meldte oss på - selve turen skulle komme på 470 kroner. Fantastisk! Det skulle komme folk fra hele verden - nesten, og to deltakere fra Norge.

Selvfølgelig var det katolikker som stod for arrangementet, og turen var en slags pilegrimsreise. Fader Mitzi - en fransiskanermunk fra Malta, - forøvrig velkjent også i Norge, - hadde virkelig gjort en kjempejobb.

Vi bestemte oss for å forlenge ferien noen dager, så vi i ro og mak kunne ta for oss av både Romas og Assisis severdigheter. Britt bestemte seg for å reise med tog, p.g.a. billig interrailbillett, mens Siri bokstavelig talt fløy gjennom luften. På to dager inntok vi Roma: Petersplassen, Colosseum og et uendelig antall kirker. Britt var så heldig å få håndhilse på paven, det er ikke alle forunt her i livet. Førsteintrykket av Roma var en uendelig flokk av nonner og munkes overalt - pluss masse biltrafikk og et yrende liv.

Togtur til Assisi, selvfølgelig

med hjelpsomme, kjekke italienerne overalt. Assisi ligger på en fjellside, masse murhus, trange gater. Fra fjellsiden ser du ut over et idyllisk landskap. Jeg kalte det bibelsk. Vi dro fra vinter-Norge til sen-vår med blomstrende trær og fuglesang. Assisi er en fantastisk by, - jo lengre tid du tilbringer der, jo mer begeistret vil du bli. Det er som om nye sider åpner seg for en hele tiden, ting man ikke øyner med en gang.

Palmesøndag møttes en mengde mennesker i alle aldre foran «the church of St.Francis». En hel gjeng fra Innsbruck og Wien hadde funnet veien, - en gjeng italienske gutter, mange av dem fra Roma, de var råtøffe! Så var det noen fra Malta og noen fra Frankrike. Det var deltakere både fra Sverige og Finland -

og en gjeng dansker. De kom alle med nye fjellsko i tykt lær. Gjett hvem som fikk vabler etter noen mil i stekende sol på hardasfalt? Heia Danmark, savida!

Hele turen var arrangert i Frans av Assisis ånd. Vi gikk den veien han hadde gått - i broderlig/søsterlig kjærighet (vi gjorde så godt vi kunne). Ingen barrierer skulle skille oss. Det var på en måte et bilde av livet - *det* er jo også en slags reise, ofte tung og slitsom. Det går bedre om man vandrer sammen i kjærighet... Hele turen var økumenisk, - forskjellige trossamfunn.

Søndagen startet med messe kl. 8 i Assisi. Deretter i strålende sol til Foliquo. Hver dag to eller tre mil. Vi sov i klostre i småbyer vi kom til. Noen var heldige og fikk kapret en seng, andre måtte ligge på gulvet. I

All-afrikansk kirkeråd i eget hus

(NØP) Det all-afrikanske kirkeråd får nå pengemidler til å gjenoppta byggingen av eget hus i Nairobi. Kirkerådets generalsekretær er nylig kommet tilbake til Kenya etter å ha vært i USA for å samle støtte til byggeprosjektet, som har stått i stampe i over tre år. Det gjensto bygging for omlag 1,5 millioner kroner, og denne summen har nå kirker i Nord-Amerika stillet til disposisjon.

22

alt gjennomførte vi nærmere 20 mil. Det ble både tårer og hovne ben og blemmer, men alle gjennomførte.

Vi var 150 i alt. Nordkvinnene lå selvfølgelig i teten. Det gikk så fort at politiet stadig skrek fra politibilen på sidelinjen: piano, piano! I løpet av turen opplevde vi den italienske naturen i all slags vær. Fra strålende sol til plaskende regnvær.

Søndag og påskemorgen: Opp tidlig sammen med solen. Vi starter å gå kl. 7, og målet er messen på Petersplassen kl. 10. Det greide vi! Petersplassen var stappende full av folk fra hele verden. P.g.a. Det hellige år som ble avsluttet denne dagen, var det enormt med tilstrømning til Roma. Vi fikk plasser helt foran, men for et kav for å komme så langt! Tenk deg: 350.000 mennesker kjemper om plassen. En mann av den freidige typen prøvde å brøyte seg vei forbi Siri og meg, men da tok Siri kampen opp. Hun tok tak i jakken hans bakfra og dro ham tilbake. Skal si han fikk sitt livs opplevelse! Lenger kom han ikke.

Da vi brøt opp med de andre i totider, var alle enige om at turen hadde gitt dem mye - på forskjellige måter. Noe nytt var lært og opplevd.

«St. Olav» har skiftet trykkeri
Gjennom en årrekke har Thronsen & Co. A/S besørget trykkingen av tidsskriftet. Da firmaet ved påsketider ble rammet av konkurs, har St. Olav inngått samarbeid med «Sats + Paste» som allerede besørget viktige deler av bladets produksjon.

Kanskje møtes noen av oss igjen om fire år? Det frister til gjentakelse. Og tenker du på noe liknende? Sleng deg på neste tur. Du kommer ikke til å angre.

Britt von Krogh

ØKT SELVSTENDIGHET

En FN-rapport understreker at u-landene gradvis har gjort seg mindre avhengig av de sterkere og rikere land. I 1950 hadde knapt noe u-land en utviklingsplan de selv hadde utarbeidet eller skulle gjennomføre. I dag er utviklingsplanlegging akseptert over hele den tredje verden som et effektivt middel, ikke bare til økonomisk og sosial framgang, men også til å bedre utsiktene for en dag å kunne stå på egne ben.

I følge rapporten i «UN Chronicle» er en forbedring av menneske-materialet det viktigste. Til syvende og sist er jo all utvikling avhengig av dette. Uten framskritt på det omfattende felt som ekspertene kaller «humane ressurser» ville det vært umulig for u-landene å utnytte kapitaltilførsler på en positiv måte.

Som et eksempel på det som er oppnådd, blir det nevnt at

**Har De
husket å betale
abonnement
for i år?**

bare omtrent en tredjedel av alle voksne i u-land kunne lese og skrive i 1950, mens det nå - tretti år senere - er 56 prosent. Disse fakta kan sammenholdes med en kanskje mer kjent framgang på helsesektoren. Mellom 1950 og 1980 steg den gjennomsnittlige levealder i u-landene totalt sett fra 43 til 58 år. Statistikken over barnedødelighet og fødselshyppighet går også i riktig retning: Flere barn overlever de første år, og færre barn blir født.

Konklusjonen burde være klar. Sett i den rette sammenheng har utviklingsarbeidet lyktes. Visst nytter det å hjelpe!

FN-informasjon (utdrag)

R.I.P.

Vår kjære medsøster
SØSTER ALOYSIA SCHON
døde den 26. mai
i en alder av 83 år.
Den avdøde anbefales
til de troendes forbønn.

ST. FRANCISKUS SØSTRENE

**RENÉ OG
HÉLÉNE BIRKELAND**

Tannleger
Bygdø Allé 58 B - Oslo 2
Tlf. 44 86 13

FORSIKRINGSSELSKAPET LIVSFORSIKRINGSSELSKAPET
VESTA HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

JUNI

27. Ferial el. Kyrillos av Alexandria, biskop og kirkelærer. 2.Kong. 22, 8-13; 23, 1-3. Mt. 7, 15-20.
28. Ireneus, biskop og martyr. 2.Kong. 24, 8-17. Mt. 7, 21-29.
29. *Jesu Hjertefest*. 5.Mos. 7, 6-11. 1.Joh. 4, 7-16. Mt. 11, 25-30.
30. Ferial el. Kirkens første martyrer i Roma el. Marias lørdagsmesse. Jer.Klag. 2, 2.10-14.18-19. Mt. 8, 5-17.

JULI

1. *Peter og Paulus*, apostler. Ap.Gj. 12, 1-11. 2. Tim. 4 6-8.17-18. Mt. 16, 13-19.
2. Ferial. (Norske Tidebønner Uke 1). Amos 2, 6-10.13-16. Mt. 8, 18-22.
3. *Thomas*, apostel. Efes. 2, 19-22. Joh. 20, 24-29.
4. Ferial el. Elisabeth av Portugal. Amos 5, 14-15. 21-24. Mt. 8, 28-34.
5. Ferial el. Antonius Maria Zaccaria, prest. Amos 7, 10-17. Mt. 9, 1-8.
6. Ferial el. Maria Goretti, jomfru og martyr. Amos 8, 4-6.9-12. Mt. 9, 9-13.
7. Ferial el. Marias lørdagsmesse. Amos 9, 11-15. Mt. 9, 14-17.
8. *14. alm. søndag*. (Norske Tidebønner Uke 2) Sak. 9, 9-10. Rom. 8, 9.11-13. Mt. 11, 25-30.
9. Ferial. Hosea 2, 16.17b-18.21-22. Mt. 9, 18-26.
10. Knut, martyr, Danmarks vernehelgen. Hosea 8, 4-7.

- 11-13. Mt. 9, 32-38.
11. *Benedikt*, abbed, Europas vernehelgen. Ordspr. 2, 1-9. Mt. 19, 27-29.
12. Ferial. Hosea 11, 1b.3-4. 8c-9. Mt. 10, 7-15.
13. Ferial el. Henrik. Hosea 14, 2-10. Mt. 10, 16-23.
14. Ferial el. Camillus av Lellis, prest el. Marias lørdagsmesse. Jes. 6, 1-8. Mt. 10, 24-33.
15. *15. alm. søndag*. (Norske Tidebønner Uke 3) Jes. 55, 10-11. Rom. 8, 18-23. Mt. 13, 1-23 (el. 1-9).
16. Ferial el. Jomfru Maria av Karmelberget. Jes. 1, 11-17. Mt. 10, 34 - 11, 1.
17. Ferial. Jes. 7, 1-9. Mt. 11, 20-24.
18. Ferial. Jes. 10, 5-7.13-16. Mt. 11, 25-27.
19. Ferial. Jes. 26, 7-9.12.16-19. Mt. 11, 28-30.
20. Thorlákr, biskop, Islands vernehelgen. Jes. 38, 1-6. 21-22.7-8. Mt. 12, 1-8.
21. Ferial el. Laurentius av Brindisi, prest og kirkelærer, el. Marias lørdagsmesse. Mika 2, 1-5. Mt. 12, 14-21.
22. *16. alm. søndag*. (Norske Tidebønner Uke 4) Visd. 12, 13.16-19. Rom. 8, 26-27. Mt. 13, 24-43 (el. 24-30).
23. Birgitta, nonne. Mika 6, 1-4.6-8. Mt. 12, 38-42.
24. Ferial. Mika 7, 14-15.18-20. Mt. 12, 46-50.
25. *Jakob*, apostel. 2.Kor. 4, 7-15. Mt. 20, 20-28.
26. Joakim og Anna, Jomfru Marias foreldre. Jer. 2, 1-3.7-8.12-13. Mt. 13, 10-17. el. Jesu Sirak 44,

- 1.10-15. Mt. 13, 16-17.
27. Ferial. Jer. 3, 14-17. Mt. 13, 18-23.
28. Ferial el. Marias lørdagsmesse. Jer. 7, 1-11. Mt. 13, 24-30.
29. *Olav*, martyr, Norges vernehelgen. 1.Joh. 4,7-16. Joh. 11, 19-27 el. Lu. 10, 38-42.
30. Ferial el. Peter Krysologos, biskop og kirkelærer. (Norske Tidebønner Uke 1) Jer. 13, 1-13. Mt. 13, 31-35.
31. Ignatius av Loyola, prest. Jer. 14, 17-22. Mt. 13, 36-43.

AUGUST

1. Alfonso Maria de Liguori, biskop og kirkelærer. Jer. 15, 10.16-21. Mt. 13, 44-45.
2. Ferial el. Eusebius av Vercelli, biskop. Jer. 18, 1-6. Mt. 13, 47-53.
3. Ferial. Jer. 26, 1-9. Mt. 13, 54-58.
4. Johannes Maria Vianney, prest. Jer. 26, 11-16.24. Mt. 14, 1-12.
5. *18. alm. søndag*. (Norske Tidebønner Uke 2) Jes. 55, 1-3. Rom. 8, 35-37-39. Mt. 14, 13-21.
6. *Herrens forklarelse* Daniel 7, 9-10.13-14 el. 2.Pet. 1, 16-19. Mt. 17, 1-9.
7. Ferial el. Sixtus II., pave, og hans ledsagere, martyrer, el. Cajetan, prest. Jer. 30, 1-2.12-15.18-22. Mt. 14, 22-36.
8. Dominikus, prest. Jer. 31, 1-7. Mt. 15, 21-28.
9. Ferial. Jer. 31, 31-34. Mt. 16, 13-23.
10. *Laurentius*, diakon og martyr. 2.Kor. 9, 6-10. Joh. 12, 24-26.

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

St. Olav
ønsker sine lesere
en riktig god
sommer

AUGUST

11. Klara, jomfru. Hab. 1, 12-2, 4.
Mt. 17, 14-20.
12. *Jomfru Marias opptagelse i himmelen.*
Joh. Åp. 11, 19a; 12, 1.3-6a. 10ab.
1. Kor. 15, 20-27.
Lk. 1, 39-56.
13. Ferial el. Pontian, pave, og Hippolyt, prest, martyrer.
(Norske Tidebønner Uke 3).
Esek. 1, 2-5.24 - 2, 1a.
Mt. 17, 22-27.
14. Ferial. Esek. 2, 8 - 3, 4.
Mt. 18, 1-5.10.12-14.
15. Ferial. Esek. 9, 1-7; 10, 18-22.
Mt. 18, 15-20.
16. Ferial el. Stefan av Ungarn. Esek.
12, 1-12. Mt. 18, 21 - 19, 1.
17. Ferial. Esek. 16, 1-15.60.63.
Mt. 19, 3-12.
18. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
Esek. 18, 1-10.13b. 30-32. Mt. 19,
13-15.
19. 20. *alm. søndag.*
(Norske Tidebønner Uke 4)
Jes. 56, 1.6-7.
Rom. 11, 13-15.29-32.
Mt. 15, 21-28.
20. Bernhard av Clairvaux, abbed
og kirkelærer. Esek. 24, 15-24.
Mt. 19, 16-22.
21. Pius X., pave. Esek. 28, 1-10.
Mt. 19, 23-30.
22. Jomfru Marias
dronningverdighet. Jes. 9, 1-6.
Lk. 1, 26-38.
23. Ferial el. Rosa av Lima, jomfru.
Esek. 36, 23-28. Mt. 22, 1-14.
24. *Bartolomeus*, apostel.
Joh. Åp. 21, 9b-14.
Joh. 1, 45-51.
25. Ferial el. Ludvig av Frankrike el.
Josef av Calasanz, prest, el. Marias
lørdagsmesse. Esek. 43, 1-7a.
Mt. 23, 1-12.
26. 21. *alm. søndag.*
(Norske Tidebønner Uke 1)
Jes. 22, 19-23. Rom. 11, 33-36.
Mt. 16, 13-20.
27. Monika, Augustins mor.
1. Tess. 1, 1-5.11b-12.
Mt. 23, 13-22.
28. Augustin, biskop og kirkelærer.
1. Tess. 2, 1-3a.14-17.
Mt. 23, 23-26.
29. Johannes Døperens martyrdød.
Jer. 1, 17-19. Mk. 6, 17-29.
30. Ferial. 1. Kor. 1, 1-9. Mt. 24,
42-51.
31. Ferial. 1. Kor. 1, 17-25. Mt. 25,
1-13.

For gudstjenester
i ferietiden
kontakt
den enkelte kirke

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf. 21 69 06

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen *9/1s*
Ullevålsvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

St. Olav
BOKHANDEL

Det går også an
å proviantere bøker,
plater og kassetter
til sommerferien.

Kom innom oss
før dere reiser.

Og til dere som besøker
Oslo i sommer:

I tiden fra
25. juni til 11. august
holder vi åpent 10-16,
lørdager: 10-13

Be om litteraturliste.

Vi sender overalt.

AKERSVEIEN 14
0177 OSLO 1

Tlf: (02) 20 72 48

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen
Medredaktør: Unni Klepper Joynt

Medarbeidere:

Liv Greni

Aage Hauken o.p.

Kjell Arild Pollestad o.p.

Gunnel Vallquist

Neste nummer utgis 27. august.

Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, Oslo 1, Tlf. 20 72 48

Abonnement kr. 130,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 150,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13 - Postgiro 2 04 64 80.

I møte med en syndig helgen

Om Olsok-valfart og samlingsdager 1984

Av Hanne Berentzen

«En syndig helgen som passer for meg» har vi satt som tittel på årets samlingsdager i forbindelse med valfarten til Stiklestad. Samlingsdagene holdes 26.-29. juli på Sund folkehøgskole på Inderøy, med start i Trondheim og avslutningsdag på Stiklestad, der vi feirer Olsok.

Når vi samles for å feire Hellig Olav, er det naturlig også å se på helgnene som syndere, som mennesker som har levd et ufullkommen liv som du og jeg, men som har vokst i Kristi kraft og stadig kommet videre på veien til hellighet. De to vi har bedt om å holde foredrag om emnet, er Olav Mugler, SSCC, som tar utgangspunkt i Hellig Olav, og Bjarne Falkanger, O.F.M., som tar utgangspunkt i Maximilian Kolbe. På denne måten ønsker vi også å understreke forbindelseslinjene fra Kirkens første tid her i landet til vår egen tid.

Samlingsdagene på Sund har fått en fast tradisjon som møteplass for katolikker fra hele landet. Programmet er ikke tettere lagt opp enn at man skal få tid til å bli kjent med hverandre. En viktig del av programmet er selvfølgelig messene, bønner og meditasjon. Foruten den daglige messen rammes dagen inn

av morgenbønn og kveldsbønn. Den første dagen legges vekten på at vi går inn i en gammel pilgrimstradisjon når vi søker til Nidaros til Olsok, og besøket i Nidarosdomen dominerer formiddagen.

Før vi på Sund gir oss i kast med foredrag og diskusjon, tar sr. Marie Louise Pettersen O.P. oss med på en introduksjon til temaet gjennom en meditasjon bygget over bilder, tekster og musikk.

Inderøy er ikke bare en av Trøndelags vakreste bygder, men også et rikt og spennende område i historisk sammenheng. Vi får med oss besøk i en middelalderkirke og en liten

vandring i eldgamle fotspor, ledet av arkeolog Anne Stalsberg.

Vi vil nevne at skolen har svømmebasseng, og at vi i den grad det er mulig, vil prøve å lage et eget opplegg for barn som blir med. Prisen for samlingsdagene er 700 kroner pluss reise. Barn under 14 år betaler halv pris.

Selve Olsok-dagen feirer vi på Stiklestad, med prosesjon opp til kapellet vårt, der det er festmesse. Før Spelet om Heilag Olav, som fremføres på friluftscenen, ber vi vesper i middelalderkirken. Dagen avsluttes med takkegudstjeneste og aftens i Levanger.

NB påmeldingsfrist er 1. juli.

Påmelding sendes Unn Madsø, Lade allé 18 b, 7000 Trondheim

Navn og adresse:

.....

Kommer til Trondheimdag kl. /kommer til Sunddag kl.

reisemåte: bil/tog (kan ta ekstrapassasjerer i bil Tr.heim-Sund-Tr.heim)

Ønsker: enkeltrom/dobbelrom. Kan De gå i trapper? ja/nei

Alder på barn

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Brannvaktvn. 5, Oslo 4

Tlf. 21 18 32

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

Blikk på tiden

Hurtigruten

Hurtigruten - eller *Hortiruta*, som den med små dialektale variasjoner kalles på størstedelen av sin lange ferd mellom Bergen og Kirkenes - er noe så enestående fabelaktig at jeg hver gang jeg befinner meg ombord må undres over at den ikke forlengst er blitt avviklet og nedlagt. Ikke noe annet sted opplever jeg mitt fedreland så intenst og fortettet; aldri kommer det meg mer hjertelig nær. Det fyller ikke bare syn og hørsel, men alle sanser: jeg lukter Norge, jeg smaker Norge. «Norge i våre hjerter» sier dikteren; på Hurtigruten er det omvendt. Det er det vi som er i Norges hjerte, og kan følge dets rommelighet gjennom alle værlag og stemninger helt inn i polarnattens forklarede mørke eller «nordlands-sommerens evige dag».

Jeg står på «Ragnvald Jarl»s nederste dekk, blant tauverk og trosser og tar fedrelandet på pulsen. Langs skipets sider løper der på dette dekket en slags overbygget korridor, som samles i taujungelen akterut. Her har dekksguttene sine redskaper og malingspann. Det er mannskapets plan, hvor sangen fra de nære bølger og duren fra det store hav plutselig kan blande seg med lugarpikenes latter og matrosenes godmodige eder og forbannelser. Byssegutter løper til og fra og tømmer sine søppelbøtter ut i havet. Der venter de evig vakthavende måker og sluker det meste.

Turistene stiger sjelden ned i dette dyp, hvor havet kommer så nær at leppene smaker salt, skoene blir fuktige og freden er uten monotoni. Den smale gangen er som en omvendt klostergård; i stedet for å slutte tett om et lukket og ordnet rom, er den vrent ut mot universets luner, hvor holmer og knauser og fjell og kyster og hus og byer blir bilder av skaperverkets bevegelse og mangfold, og gløttene av det åpne og uendelige hav en påminnelse om evighetens nærvær i alt som foregår.

Jeg reiser fra Trondheim til Ham-

merfest, en strekning som tar nærmere tre døgn. De fleste tenker vel umiddelbart på all den tapte tid: med fly ville reisen i høyden ta en halv dag, flybuss, køståing, innsjekking, venting, flybytte, venting på bagasjen og venting på enda en buss eller drosje medregnet. Det går saktens fort, men man er bundet på hender og føtter og fastspent til sitt trange sete. Hurtigruten gir derimot både rom og tid til full menneskelig utfoldelse: man lever underveis, og har igrunnen ingen hast med å komme frem. Man spiser, drikker, sover, man kan lese, skrive, studere, alt i de herligste landskaper. Man har rike muligheter til å gjøre innen- og utenlandske bekjentskaper, eller man kan dra alle glidelåser opp, lukke sitt ansikt og nyte ensomhetens stillhet og kontemplasjon. Våger man seg ned på det nedre dekk er der endog anledning til daglige spaserturer, til timelange frem og tilbake i et terreng som følger bølgenes temperament, fra det jevne via det ujevne til det nesten ufremkommelige.

På en av mine spaserturer møter jeg kapteinen, og benytter anledningen til å spørre om dette mitt yndlingsdekk har noe eget navn på sjomannssproget, i likhet med dekk og dørken og akterut og babord. «Vi kaller det A-dekket», sier kapteinen. Det lyder som et dementi av alt skipsliv, inkludert hans egen distingverte uniform. «Det finnes ikke noe eldre ord?» spør jeg i min skuffelse, og forsøker i det lengste å berge promenadens maritime lyrikk. Men kapteinen er ubønnhørlig på prosaens side; nei, det kalles kun A-dekket. Jeg sier likevel at det er et trivelig dekk, og han ser på meg med det uttrykk en gammel jærbu får når noen forteller ham at det er vakkert på Jæren: det hadde han visst aldri tenkt på.

Plutselig står der en byssegutt ved min side og kaster mislykket gjærdeig ut til måkene. Han erter dem, holder dem i ånde, torturerer dem med sin uberegnelighet og fryder seg ved det. Omsider har fuglene allikevel slukt det hele. Da tenner han en sigarett, tar seg et mandig drag og lar røken bli en voksen evighet i lungene før han verdensvant blåser den ut over havet og signaliserer at han gjerne slår av en prat. Den blir i hovedsak om skolevesenet, som hadde holdt ham fangen i ni mørke år. Men ifjor slo befrielsens klokke, og nå var han selv hovmester i sin tilværelse. Bysseguttens arbeide er riktignok ydmykt; hans rang er lav. Men friheten er der, og den er vel-silgnet. Han blåser på ny sin røk utover havet, spytt og smiler lurt før han forsvinner inn i sin bysse. Hvem vet —

i lugarpikenes gunst står han kanskje endog høyere enn kapteinen, og da kan stuerten skjenne så mye han bare vil.

Måkene er utrettelige, og gir meg tilbake den poesi til min vandring som kapteinen nesten knuste. Merkelig nok er de *alltid* der, snart kjempende i motvind, snart glidende nesten ubevegelig på de utstrakte vinger. Man kan lure på om det er de samme som er med hele tiden, eller om de får avløsning underveis. Straks et skip setter seg i bevegelse er de der, og når bonden om våren setter ploegen i jorden, er de så øyeblikkelig til stede at man kunne tro de kom ut av selve luften. Grådigheten er drivkraften i måkene som i alt naturens liv, men deres fjærdrakt er elegant, og deres egg en delikatesse.

Det er forunderlig hvordan en enkelt lyd kan bære i seg en hel fylde av stemninger og opplevelser. Jeg satt engang på en kafé i en større mellom-europeisk by, og plutselig hørte jeg et måkeskrik fra de indre lokaler, sannsynligvis fra en radio som stod på. Det korte skriket fra en måke gjennom eteren var nok til å bringe Hurtigruten og fedrelandet til sinn og sanser. Med ett var jeg i skipsleden en råfrisk morgenstund, i tåkesvøpte landskaper, med lyd av hav, måker og maskin. Jeg kjente lukten fra det nedre dekk av sjø, maling, skittent oppvaskvann og en ubestemmelig, litt kvalm matlukt — man vet ikke helt om det er oppkast eller tilstundende frokost. Men Norge er det, Norge i våre utledighets hjerter. Det skulle bare et måkeskrik til, så var det der, alt sammen.

God sommer!

Pater Hilarion